

"El concert econòmic r

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

"El concert econòmic per a Catalunya no és una bona solució. El sistema de concert respon a una lògica confederal."

—*Senyor Castells, per què els socialistes catalans van inventar la corresponsabilitat fiscal?*

—Hi ha un raonament de fons: acceptant una situació com la que teníem, acceptàvem una limitació molt important de l'autonomia de Catalunya. Sense capacitat per decidir sobre els teus ingressos, sense responsabilitat fiscal, no tens autonomia política perquè en el fons estàs en un sistema de dependència financera i per tant política.

—*La corresponsabilitat fiscal és sinònim de cafè per a tots?*

—No. Les subvencions sí que són sinònim d'uniformitat. En canvi, amb corresponsabilitat fiscal els governs autònoms tenen més llibertat per poder decidir quins impostos posen i quin és el nivell del seu pressupost. Però la pregunta també es pot entendre en el sentit de si aquesta pot ser una solució bilateral o ha de ser de totes les autonomies. Jo vull recordar que quan a principi del 93 vam comprovar que els acords a què s'havia arribat amb l'estat s'endarrerien molt, vam plantejar la possibilitat d'aplicar el sistema només a Catalunya. De la mateixa manera que no volíem obligar a avançar tothom al nostre pas, tampoc no volíem que ningú ens posés un vet a la nostra capacitat d'autogovern. Això va provocar una certa reacció i finalment es va poder avançar conjuntament en la línia de la corresponsabilitat. Vull dir amb això que no és necessari que sigui una solució multilateral, perquè aquestes solucions moltes vegades acaben obligant a adoptar el mínim comú denominador. Es el que passa a Europa amb altres països. El tren europeu ha d'avançar i si hi ha algú que no hi vol pujar, que no obligui els altres a quedar fora.

—*Li sorprèn que el nacionalisme majoritari, davant d'una oportunitat històrica com la que té entre mans, estigui plantejant una fórmula de finançament igual a totes les comunitats?*

—En primer lloc, no coneixem exactament què proposa CiU. Jo crec que el plantejament correcte és expressar les teves aspiracions i no acceptar vets *a priori* per part de ningú. Però un cop expressades, hem d'estar absolutament oberts perquè els altres també puguin sumar-s'hi. Aquest és el paper que ha de fer Catalunya, que ha de ser pionera en l'aprofundiment de l'autogovern. Catalunya mai no ha demanat situacions de privilegi. Si aquest és el posicionament de CiU en aquestes negociacions, ho celebren.

o és una bona solució"

—Seguint aquest argument, la distinció constitucional entre nacionalitats i regions podria quedar limitada estrictament al fet cultural i lingüístic?

—En el terreny del finançament, que és del que parlem ara, l'única distinció constitucional clara és la que hi ha entre les comunitats amb règim foral i les altres. La distinció política s'ha de notar en el fet que aquelles comunitats amb voluntat real d'autogovern puguin fer plantejaments que vagin tan lluny com sigui necessari. M'explicaré. Jo haig de poder dir: "jo vull arribar a 80", i no sé si un altre també ho voldrà i tampoc no em preocupa; però és més desitjable això que dir "jo en vull tenir cinquanta sempre i quan l'altre en tingui només 10". Aquest seria un plantejament molt negatiu per a tots.

—Té sentit parlar d'una cessió del 100% de l'IRPF?

—Jo crec que no és massa probable. Els ingressos de la comunitat autònoma procedents dels impostos cedits o participats lògicament han de ser una quantitat inferior a la despesa total que ha de finançar. Si es cedís el 100%, estariem gairebé al límit. Per tant això no seria gaire raonable. Si mirem altres països, aquell en què la participació és més alta (la RFA) és d'un 42,5%.

—Quin seria, per a vostè, el model final ideal de finançament autònom?

—Personalment, penso que es podria arribar a una cessió d'IRPF de prop del 40%, com a Alemanya. I dins d'aquest percentatge, les comunitats haurien de tenir capacitat normativa per decidir si vol pujar o vol baixar aquest percentatge. Després hi hauria d'haver els tributs cedits—sobre els que les comunitats autònomes podrien tenir capacitat normativa— i estudiar alguna fórmula de participació en l'IVA. En conjunt, seria bo que al voltant del 70-75% dels ingressos de la comunitat autònoma procedissin dels impostos pagats pels seus ciutadans. El restant 25-30% hauria de ser la subvenció de l'estat, que té per finalitat garantir que totes les comunitats tinguin un mateix nivell d'ingressos per habitant. És un objectiu equiparable al que en aquests moments ofereixen estats federals com Alemanya, Estats Units o el Canadà.

—S'ha parlat molt del dèficit fiscal de Catalunya amb l'estat. Vostè també creu que és desproporcionat?

—Això no es pot valorar només des d'un punt de vista tècnic. Per quin motiu tècnic un dèficit fiscal d'un bilió de pessetes és intolerable i en canvi un de 800.000 milions és acceptable? D'aquesta qüestió només se'n pot parlar serio-

Antoni Castells és considerat el pare de la corresponsabilitat fiscal. Catedràtic d'Hisenda Pública de la Universitat de Barcelona, ha estat diputat al Parlament de Catalunya i integrant de l'executiva del Partit dels Socialistes (PSC). Actualment és membre del Tribunal de Comptes europeu.

sament sobre la base de dues premisses: la discussió d'uns criteris de distribució del pressupost que es considerin acceptables, i unes estimacions fiables. Cal establir unes regles del joc, que en la meua opinió haurien de ser les següents: en qualsevol país, el patró de distribució dels impostos es fa d'acord amb la renda, és a dir, paga més qui més té, i el patró de distribució de la despesa pot ser la població. Si acceptem aquest criteri, Catalunya hauria de pagar més o menys un 20% i hauria de rebre, més o menys, un 16% del pressupost. Per tant hauria de fer una contribució neta de prop del 4%. Com que el conjunt del pressupost de l'estat és de 25 bilions, la contribució neta hauria de ser més o menys un bilió. Això, partint de les regles del joc que proposo. Naturalment, per a poder aplicar-les cal disposar d'estimacions fiables. Altres poden defensar que Catalunya ha de rebre exactament el mateix que paga, encara que això signifiqui que el nivell de serveis ha de ser inferior en les zones més pobres. Jo no hi estic d'acord. Crec que el nivell de serveis ha de poder ser el mateix a tot arreu. I això també vol dir que no és acceptable que les regions de més nivell de renda rebin menys perquè són més riques. Ja paguen més perquè són més riques. Però rebre, han de rebre el mateix.

—Economistes de diverses tendències, inclús de l'òrbita socialista, afirmen que l'actual dèficit fiscal perjudica greument la competitivitat de l'economia catalana. No opina igual?

—Aquesta és una qüestió vella. Segons les dades que jo tinc, el dèficit fiscal de Catalunya amb l'estat no és més alt que el que tenen Baden-Württemberg a Alemanya o la Llombardia a Itàlia. D'altra banda Catalunya, en part, es beneficia de formar part del conjunt econòmic espanyol a través del superàvit comercial. Això sí, també crec que un dèficit fiscal pot acabar perjudicant. S'ha d'evitar la demagogia.

—Està en contra del concert econòmic per a Catalunya?

—Jo crec que no és una bona solució. El sistema de concert respon a una lògica confederal. No es pot pensar seriosament que el sistema de concert basc no té res a veure amb el context polític basc. Aquest sistema no es pot extrapolar a Catalunya en les condicions en què s'aplica al País Basc. Aplicar-lo a Catalunya exigiria modificar la Constitució, no és un sistema generalitzable a totes les comunitats autònomes, aboca a una confrontació permanent amb l'estat per negociar la quota; i no l'apliquen enlloc del món perquè hi ha sistemes millors.

Eduard Voltas